

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{4}$ strani 25 K, za $\frac{1}{2}$ strani 18 K, za $\frac{1}{4}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Vabilo k sodelovanju za leto 1908.

Bliža se novo leto in ž njim najugodnejši čas za razširjenje našega kmetškega glasila.

Kdor je pozorno sledil izvajanjem „Notranjca“, mu mora priznati, da je vsigdar bil zvest svojemu, predvsem gospodarskemu kmetškemu programu, in zato vso pozornost obračal na gospodarska vprašanja Notranjske. Zastavo agrarne ideje in našo slovensko trobojnico je zastopal dosledno.

Tak hoče biti tudi v naprej. Neprestano hoče buditi in klicati k delu za kmetško stranko. „Notranjec“ ne sme prenehati. „Če bi ga ne bilo, bi ga morali danes ustanoviti“, tako nam piše zvest somišljenik ter nam jači pogum.

Da pa list vzdržimo, da ga moremo izboljšati, da ga še razširimo, v to treba sodelovanja gg. somišljenikov po vsem Notranjskem. Ni dovolj le od daleč gledati naš boj, delati in podpirati je treba! Ni dovolj le iz varnega kotička kritikovati, sam poseči vmes in pomagati! To je vsakemu dolžnost.

Dobra stvar naše „Notranjske kmetške stranke“ mora priti prej ali slej do zmage, probujenje slovenskega kmetškega stanu mora priti, in naj se duhovščina še tako trudi, da zapre solncu napredka in samostojnosti pot do nas. Da pa pride ta zmaga čimprej, to je želja nas vseh.

Pozivljamo torej somišljenike k sodelovanju za novo leto 1908! Preskrbite nam dobrih dopisov, ki bodo zanimivi, stvarni in jedernati. Poskrbite, da število naročnikov zraste in da ne bo kraja, kamor bi ne prihajalo vsak teden mnogo „Notranjcev“. Poskrbite za gmotno stanje lista z inserati. Gg. trgovci in slavne posojilnice, podpirajte „Notranjca“.

Zopet stojimo pred ostrim spopadom pri deželno-zborskih volitvah. Kakoršno delo, tak bo uspeh.

Politične vesti.

Nagodba zagotovljena! Z $\frac{9}{10}$ večino je sprejela poslanska zbornica nujni predlog o nagodbi. Iz tega sledi, da bo tudi večina, ko se bo o stvari sami glasovalo, velika. Proti so glasovali radikalni Čehi, Rusi, Vsenemci in dalmatinski Hrvati. Poslanec ljubljanski Ivan Hribar je glasoval za nujnost, ker mu je vlada zagotovila, da se ustanovita velika strojna delavnica za državne železnice in višja obrtna šola v Ljubljani na državne stroške. Za nujnost so glasovali končno tudi — socijalni demokrati.

Samo Žitnik prihaja prazen domov! Ob glasovanju za nagodbo je malone vsak poslanec prinesel za Miklavža in Božič svojim volilcem kako pridobitev domov. Eden nove šole, drugi železnice, tretji nove stavbe, ceste itd. Le poslanca Žitnika okraj je izšel praznih rok iz nagodbene kampanje. Mož je le pisaril strupene članke zoper Hribarja v „Slovenca“ ter opravljal uredništvo „Lažiljuba“. Imamo ga le zato, da klerikalcem opravlja časnikarske posle.

Kranjski deželni zbor ne bo več sklican, ampak ga vlada v kratkem razpusti. Nove volitve bodo koncem februarja.

Hrvatski sabor je sklical kralj hrvatski. Najprej so poskusili kupiti dr. Franka, a Frank je Madjarom dal košek, ker ve, da bi ga narod pobil, če bi ž njimi sklenil kupčijo. Četrtek je bila seja. „Bana“ Fučeka so izpiskali. Fuček pa je imel v žepu od kralja lastno-ročno podpisano pismo, s katerim se sabor razpušča. Prišlo bo do novih volitev. Tako so se Madjari za nekaj časa znebili Hrvatov. Najbolj čudno je pri tem, da Franc Jožef, 76 let stari mož, podpisuje dekrete, ki ubijajo tisti narod, ki mu je rešil pod Jelačičem tron in krono iz rok ustaških Madjarov.

Dopisi.

Iz Koritnic na Notranjskem. Poročilo v „Notranjcu“ od dne 7. decembra 1907, št. 49, pod notico „Iz Koritnic“ o zadevi tukajšnje volitve v gospodarski in oskrbovalni odbor, kaže, da je v resnici bila ta volitev prav po novi modi. Tu ni bilo prebranih potrebnih paragrafov občinskega reda, niti volilnega imenika na mizi. Gospod župan Matetov Andrejček je kar po domače vse vredil, kakor, da bi pastir čredo koz skupaj imel ter kar po vrsti od kraja klical, naj vsaka koza zablekeče in dá svoj glas. No, take volitve nismo v Koritnicah še nikoli imeli, a sedaj čakamo na drugo volitev. — Pri nas imamo dva posebno časti lačna, še mlada možička. Prvi je Pustov Franc. Ta petelinček je pred volitvijo zahteval od nekega kmeta: „Ah kompare, mene volite in Ohana in Lenčaja; no, res mlad odbor. Res je čakal do zadnjega časti lačni Franc, kateri je poln dohtarskih ved od glave do pete, a nič ni pričakal. Drugi bratec njegov, Ignac, še bolj časti lačen, se je pa sam izvolil v odbor, in res je imel nekaj svojih volilcev na roko in je bil izvoljen. Sedaj se je šlo še za volitev načelnika, seve da je mladega gospoda Ignaca Naceta skrbelo, kaj da bo žnjim (tako ga je njegov oča grof imenoval pri volitvi, ko mu je

dal glas: Ignac Nace). Od velike skrbi je oča grof pozabil na priimek. Prvi odbornik je dal glas onemu, ki je imel največ glasov ter volil načelnika, do sedanjega podžupana Franceta Tomšič, a sedaj je prišla vrsta na Ignac Naceta. Zdaj mu je bilo pa tako težko pri srcu, da je komaj dihal. In kaj je storil? Dal je samsebi glas, tretji volilec je dal glas prvemu volilcu. To je bila volitev, pri kateri je gospodarski odbor dobil vsak po en glas, in sedaj še le vemo pri čem da smo.

Domače vesti.

Gg. somišljeniki „Kmetске stranke“. Vsakdo izmed Vas naj zbere po svojem okolišu naslove vseh tistih, ki bi se hoteli naročiti na „Notranjca“. Te naslove naj vpošlje do Božiča na upravništvo „Notranjca“, Ljubljana, Breg št. 12. Zbirajte naročnike, da svoje glasilo razširimo po vsej Notranjski.

V košanskem pevskem društvu v Košani bode predaval dne 15. decembra ob 3. uri popoldne nadučitelj gospod Janko Grad o „Slovenskih narodnih pesmih“. Prijatelji narodne pesmi — dobro došli!

Akcija za uvedbo novih vlakov na južni železnici, ki jo je sprožil „Notranjec“, dobro napre-

Listek.

Po vasi govorijo.

Rumunsko spisal Ivan Slavici.

(Dalje.)

Pri Mihovih je postalo pusto in žalostno, bilo je, kakor da sta se izselile mladost in veselje za vedno iz hiše.

Nekdaj neutrudna gospodinja Ana, sedela je sedaj večkrat brez dela; tiha in žalostna je bila, izgubila je naenkrat ono oživljajoče zanimanje, ki spremlja malenkostne domače skrbi. Hvala Bogu, saj je imela dovolj in ni se ji bilo treba bati, da ostane kateri izmed njenih otrok nepreskrbljen!

Miha, ponosni kmet, delal je od jutra do večera skupno s svojimi posli. Saj sta bila sinova še mlada in dovolj dela ju je čakalo v življenju.

In Marta? Ostala je krotka, marljiva in dobrovoljna, prijazen smehljaj je imela pripravljen za vsakogar, kdor ji je pogledal v obraz — a ni bila več ono razposajeno dete, ki je spravljal s svojimi šalami ves svet po konci. Vedno bolj je ginevala rdečica z njenega obrazka, modre žilice pa so se jele določneje svetiti skozi blede, prozorno kožo njenih rok.

Nikdo si ni upal več omenjati onih dogodkov. Ta molk, to tiho prenašanje in to nenaravno pozabljenje navdajalo je Miha s skrbjo; zdelo se mu je, kakor tiho očitane. Kadar je bil doma, nadlegoval ga

je ta dvom; če je šel med ljudi, zdelo se mu je, da mu niso več tako uslužni in prijateljsko udani, kakor poprej; imel je občutek, da so ga na skrivaj obsodili, a ni poznal obsodbe.

Želel je, da bi ga kdo obtožil, a nikdo ni hotel tega storiti; dobro bi mu bilo delo, če bi ga bil kdo oštel, hrepenel je po nenavadnih dogodkih, a šlo je vse svojo določeno pot. Ni mu bilo jasno, kaj prav za prav hoče, a čutil je, da ga nekaj jezi in, da ne more ostati vedno tako, kakor je sedaj. Vsa hiša se mu je zdela izpremenjena, a ni vedel zakaj. Njegova duša je bila polna trpkosti, saj ni bil nikdo več odkritosrčen in zdelo se mu je, da je tujec v lastni hiši.

Večkrat je prekinil delo in zamišljeno gledal pred se, a s silo se je otresel neprijetnih misli in delal naprej. Nekaj čudnega se je godilo v hiši in ni smelo več tako ostati. Čas je šel naprej, a pričakovane izpremembe ni bilo.

Od dne do dne izgubljal je bolj potrpljenje, jezil se je, a ni vedel zakaj, vedno bi se bil rad prepiral. Iskal je reči, ki jih ni bil nikdar izgubil, lotilo se ga je poželenje po stvareh, ki jih ni bilo nikjer več dobiti, kratko rečeno, pogrešal je mir in nekdanjo prevdarnost.

Na Kozma je mislil le z bridkostjo. On je bil vsega kriv — radi njega je vse prišlo, kar je prišlo. A račun z njim je bil sklenjen, Kozma zanj ni bil več na svetu. Neko nedeljo, ko se je Miha vračal iz cerkve, stala je Ana pri oknu tako zatopljen v misli, da se je prestrašeno zganila, ko je vstopil.

duje. Malone vse zavedne občine in interesovana društva so se izrazila za prav takšno zvezo, kakoršno je priporočal „Notranjec“. Kakor čujemo, se bo akciji pridružila tudi „Trgovsko-obrtna zbornica“ v Ljubljani, ker spoznava, da bi nova zveza bila uprav za trgovce nedoglednega pomena. Le pomislimo, kako znamenita bi bila zveza iz Trsta popoldan domov! Vrnili bi se domov še podnevi, mogli bi še opraviti dnevno delo. Če pa se vračamo pozno zvečer, je dan ves zamujen. Razmere na progi Št. Peter-Reka so pa, kar se zvez tiče, tako pod vsako kritiko, da je škoda gubiti besede. Male lokalne železnice nudijo svojim krajem več ugodnosti, kot „svetovna“ južna železnica. Interesentje, kdor se še ni zglasil, na noge! Le kdor trka, temu se bo odprlo.

Vprašanje o novih železniških zvezah je zbudilo veliko zanimanja po vsem Notranjskem. Vipava je že govorila, Senožeče in Postojna sta se oglasili, pa tudi Cerknica in Bloke so se začele gibati, ker bi projektovana zveza Notranjske z Dolenjsko morala preko Postojne, Rakeka in Cerknice.

Občinski odbor postojnski je sklenil v svoji seji dne 11. t. m. nastopno resolucijo: Visoko c. kr. železniško ministrstvo se prosi, da čimpreje zgradi železnico iz Štanjela preko Razdrtega—Postojne—Cer-

knice do primerne točke dolenjskih železnic kot najkrajšo in najugodnejšo zvezo dalmatinskih železnic s Trstom in Gorico. Vsled ugodnega terena in kratke črte bi bila ta proga iz tehničnih ozirov lahko izvedljiva, iz finančnih ozirov pa priporočljiva, ker bi bila najcenejša. V stratezičnem oziru bi tvorila najkrajšo in najugodnejšo zvezo Hrvaške, Bosne, Hercegovine in Dalmacije z jugom, osobito s Trstom in Gorico. V komercijelnem in prometnem oziru sploh, bi bila ta proga velike gospodarske važnosti za kraje, koder bi tekla, in velike komercijelne važnosti za Trst; ona bi preprečila izdatni izvoz lesa in drugih pridelkov iz Dolenjske proti Reki. To bi tudi progi osiguralo rentabiliteto.

Most čez Nanoščico pri Zagonu, ki se namerava prihodnje leto graditi, bi stal po proračunu, ki ga je napravila firma Ackerman iz Dunaja, 5600 K. Po sklepu občinskega odbora postojnskega se bodo stroški porazdelili na prizadete vasi Hrašče, Zagon in Hrenovice. Pričakuje se tudi izdaten deželni prispevek.

Nezgoda. Jože Čeč, posestnik iz Brinja je bil dne 3. t. m. na semnju v Postojni, kjer se ga je nekoliko preveč nasrkal. Domov grede je skoraj gotovo zašel v Nanoščico. Do sedaj ga še niso našli.

Občinski odbor postojnski je imel pretečeno sredo sejo, ki je trajala cel dan. Sklepalo se je v

Miha se ni mogel več zadrževati.

„Kaj premišljuješ, ženska?“ vprašal je.

„Kaj naj premišlujem“, odvrnila je ona.

„Saj veš kaj so misli; prihajajo s silo in izginejo brez sledu.“

„Tako je,“ odgovoril je on, ko pa jo je pogledal, videl je, da si je skrivaj obrisala solzo.

„Ana“, vzkliknil je strogo, „preveč si k srcu jemlješ to stvar z dekletom.“

„Ali res ne vidiš, kakšna je?“ odgovorila je trpko.

„Kaj praviš?“ vprašal je vznemirjen.

„Nič!“ odgovorila je Ana, ker se ji je zdelo zamalo govoriti o neizvedljivi stvari.

Miha, ki je bil močno vznemirjen vsled teh besed, molčal je nekoliko časa; potem je vprašal odločno: „Ali jo omožimo z njim?“

„Stori, kar hočeš“, rekla je ona.

„Jaz naj delam po svoji volji, ko vidim, da ste vsi prišli iz reda, ko vidim, da ne more več tako ostati? Udam se, naj se zgodi, kar hočete!“

„Mihec“, zavrnila ga je nežno Ana, „ne reci, da smo hoteli mi! Ti si gospodar v hiši; stori, kar se ti zdi najboljši.“

„Tako je!“ mrmral je Miha zmeden, „tako je!“ ponavljal je in potegnil z roko po čelu; „tako je, jaz imam odločevati.“

Pričakoval in želel je, da bi Ana še kaj dodala tem besedam; a molčala je, in tako sta stala nekaj časa oba zamišljena, dokler ju ni prišla klicat Marta h kosilu.

Miha je čutil, da leži vsa odgovornost te stvari od sedaj le na njegovih ramah, a ni se mogel odločiti. Da bi le kdo prišel in bi ga sunil na to ali ono stran, ubogal bi ga, tudi, ko bi prišel le otrok, ali eden izmed njegovih hlapcev. Sedaj pa še Ana ni hotela reči: „Ne zahtevam tega od tebe, a verjemi, da bi bilo dobro!“

Hud boj se je vnel v njegovih prsih, in mislil je že, da teh dvomov ne bo zamogel nikdar premagati sam, a vendar se je udal. V sredo je prišel do sklepa in se je odločil; sklenil je, da mora spoznati Mirona. V četrtek odšel je v hribe s pretvezo, da mora pregledati črede, ki so bile na paši. Ko se je zvečer povrnil, bil je njegov konj ves penast. Počasi je stopil raz konja in odgovoril Ani, ki ga je izpraševala po dogodkih dneva, kratko a pomenljivo:

„Vse je dobro!“

Našel je namreč Mironovo koč, a njega samega ne. Izvedel je, da se je pastir pred tremi tedni izselil, da je deloma prodal svoje črede, da je teleta in mlade bike vzel s seboj, odšel je — nikdo ni vedel zakaj in kam — odšel je v širni svet.

Miha je molčal o tem, akoravno mu je bilo žal, da je Miron odšel. Marta, njegova edinka mu je bila od nekdanj najdražje na svetu, zdelo se mu je, da jo je Bog nalašč za njegovo ljubezen ustvaril, še sinova ostala sta mu bolj odtujena.

Marta je bila na videz zadovoljna in brez želja. Žalostno je bilo v Mihovi hiši, tiho in žalostno.

(Dalje prihodnjič.)

občinskem in tržkem proračunu za leto 1908. Rešil se je tudi ostali del dnevnega reda namreč: odobritev policijskega reda; naprava mostu čez Nanošco; dopolnilna volitev 2 članov v upravni odbor občinske hranilnice; sprejem v domovinsko zvezo in raznoterosti. Vsled naprave kanalizacije, mostu pri Velikem Otoku in drugih občinskih potrebščin je bilo treba občinske doklade primerno zvišati, da se je doseglo pokritje potrebščine. Sklenjena občinska doklada znaša za celo občino izvzemši kat. ob. Postojna 68⁰/₀ za kat. občino Postojna pa 83⁰/₀.

Cestni odbor postojnski je oddajal dne 12. t. m. zalaganje gramoza na okrajnih cestah za dobo prihodnjih 3 let. Za radohovsko, studensko in bukovsko cesto ni bilo nobenega ponudnika in se bo dobava nemara vnovič razpisala.

Dramatični klub v Postojni priredi na Silvestrov večer šaloigro „Klobuk“ v enem dejanju in burko „Trije tički“ v dveh dejanjih v veliki dvorani „Narodnega hotela“. Ker je čisti dobiček namenjen v prid revni šolski mladini in deloma za sokolski dom, se nadejamo obilne udeležbe. Opolnoči se uprizori živa slika.

Za „**Sokolski dom**“ v Postojni so darovali: gdč. Fani Vičičeva nabrala pri omizju v gostilni Zupan v Postojni K 3:20, br. Niko Dabovič daroval 1 K, gdč. Lojzika Salmičeva iz nabiralnika svoto 8 K, br. Skalomir Štefin nabral kot vstopnino h „turškemu koncertu“ v „Narodnem hotelu“ 12 K. — Živeli nabiralci in darovalci! Vsem srčna hvala! Na zdar!

Pevsko društvo „Postojna“ vabi najuljudneje svoje člane in prijatelje petja k rednemu občnemu zboru, ki se vrši v nedeljo, dne 15. grudna 1907, v prostorih hotela „ogrske krone“ po nastopnem redu: 1. Volarič: „Novinci“. 2. Ivan pl. Zajc: „Zrinski Frankopanka“. 3. Vogrič: „Lahko noč“. 4. * * * „Tam, kjer lunca“, narodna; poje društveni zbor. Po koncertu se vrši občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo arhivarja. 5. Poročilo pregledovalcev računov. 6. Volitev. 7. Raznoterosti. — Prosi se polnoštevilne udeležbe! Začetek ob 8. uri zvečer.

Koncert postojnskega salonskega orkestra, ki se je vršil v nedeljo v prid ljudski knjižnici, se je povsem častno izvršil. Saj pa je orkester že itak znan, da izvršuje svojo nalogo pod spretnim vodstvom svojega kapelnika g. Kubišta v resnici popolno. Igrale so se skoro izključno slovanske skladbe med njimi tudi prvič nova, slovenska četvorka našega kapelnika g. Kubišta. Mešani in možki zbor sta bila enako na mestu ter se je takoj opazila dobra šola g. pevovodje. Juvančev „Rožmarin“ za možki zbor je občinstvu nad vse ugajal ter se moral ponoviti. Saj je pa tudi res jako okusna skladba, polna narodnega tona izvrstno delo našega domačega skladatelja g. Juvanca, ki je obenem marljiv načelnik salonskega orkestra. Dasi je bil program srečno in ugodno vreme, vendar ni bil obisk tak, kakoršnega

zbran smo pričakovali, kar je seveda vse graje vredno, osebito, ako se gre za tak blag naroden namen. Salonskemu orkestru in njega članom zamoremo le čestitati na tem novem uspehu ter ga prosimo, da nas še pogosteje razveseli s svojim nastopom. Čast njih požrtvovalnosti in živeli!

Za občino Slavino so bili dne 30. novembra t. l. soglasno izvoljeni v občinski odbor sledeči gg.: Anton Križaj iz Orehka županom, svetovalci pa Alojzij Durjava iz Matenjevasi, Jakob Kristan iz Orehka, Matija Debevc iz Matenjevasi, Ivan Možina iz Grobišč, Janez Šabec iz Rakitnika, Štefan Jičur iz Slavine in Andrej Vadnu iz Koč.

Most čez Sušico med Košano in Novosušico, katerega je zadnja povodenj poškodovala, se bo pričel graditi še letošnje leto. Cestni odbor je oddal delo tega mostu na javni zmanjševalni dražbi dne 12. t. m. najnižjemu ponudniku Franc Fidelu, posestniku na Novosušici za vsoto 4940 K.

V listo kazenskih zagovornikov za Kranjsko, Koroško in Štajersko je vpisalo graško c. kr. nadsodišče g. notarskega kandidata Antona Carlja v Ilirski Bistrici.

Trnovska čitalnica je priredila Miklavžev večer, ravno tako tudi bistriška; v obeh krajih so bili otroci, ako tudi jih je bilo precejšnjo število, dobro obdarovani. — Ali ne bi kazalo, da bi napravila ena ali druga čitalnica kakšno veselico, n. pr. Silvestrov večer, ali kaj sličnega? Sedaj je čas, zimski čas je pripraven za to.

Pes se je priklatil. Lovski pes, bele dlake in s črnimi progami, z usnjatim ovratnikom, se je priklatil v Dolenjo vas št. 12 pri Senožečah. Če nikdo ne pride ponj, ga prodajo.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani poslal je g. A. Kozlevčar, postajenačelnik na Rakeku — nabranega narodnega davka za mesec december 1907 13 kron. Bodi to drugim v posnemanje!

Prosveta.

Slovenski trgovci! Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je založila troje božičnih, oziroma novoletnih razglednic v barvotisku. Te razglednice so krasna umetniška dela in predstavljajo božični oziroma novoletni dobi primerne ideje. Razglednice so vporabne za inteligenco in priprosto ljudstvo. Cena razglednic franko dostavljeno naročniku je pri naročilih od 20 do 50 komadov po 9 vin., od 50 do 100 komadov po 8 vin., od 100 do 500 komadov po 7 vin., od 500 višje po 6 1/2 vin. Prodajale se bodo na drobno po 10 vin. Naročila sprejema pisarna družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Pri vsakem naročilu naj se natanko navede število naročenih razglednic in naslov ter zadnjo pošto naročnika. Naročilo se bode nemudoma efektuiralo in pošiljlatvi priložila položnica, v kateri bode kupna cena označena oziroma že napisana. Vplačilo naj se izvrši po tej

položnici nemudoma. Za obilna naročila se priporoča družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Poljudno pravno knjižnico je začelo izdajati društvo „Pravnik“ v Ljubljani. V prvem zvezku je izšel zakon o dovoljevanju poti za silo od 7. julija 1896 št. 140 d. z. Uredil dr. Edvard Volčič. Cena 50 h. Kdor potrebuje za redno obdelavo in rabo zemljišča pot do njega, jo more po določenih te postavah od mejašev izsiliti potom sodišča seveda proti odškodnini in tako, da se mejašu pri tem preveč ne oškoduje vrednosti njegovega zemljišča. Kako je postopati v takih slučajih, je v tej knjižici dobro razloženo.

Narodno gospodarstvo.

Odpravite temne hleve! Vojak, ki je presedel tri dni strogega zapora, pride bled in truden iz temnice. Koliko pa trpe šele živali, ki morajo ponekod vse leto prebiti v temnih hlevih! V prejšnjih časih ljudje niti slutili niso, kolike vrednosti je svetloba za telesno zdravje. Sedaj spoznavamo, da svetloba ne koristi le ljudem in rastlinam, ampak tudi živalim. V novih hlevih naprednih kmetov je dovolj oken, da dohaja zrak in svetloba vanje. Nasprotno pa je v mnogih starih hlevih še temno kot v kozjem rogu. Nesnage in pajčevin se ne vidi, živino pa le s svetilko. Izdatek za večja okna, ki se lahko odpro, se izplača, ker ostanejo živali v svetlih, prezračenih hlevih zdrave.

Uporaba pepela na vrtu. Pri gospodinjstvu pridobljeni pepel navadno ni priljubljen pri gospodinjah, napravlja jim namreč mnogo prahu in smeti in navadno tudi ne vedo, kako bi ga uporabljale. Kdor ima vrt, lahko s pridom uporablja pepel na gredicah. Pepel od premoga treba je uporabljati le z veliko previdnostjo ter le za zrahljanje in prezračevanje težke, trde, kepaste zemlje; za lahko zemljo pa je poprej škodljiv kot korigen. Tudi za težka tla se uporablja le v jeseni in pozimi. Presejanega ga potresemo 2 cm visoko. Vse primesi, n. pr. žveplena kislina, postanejo čez zimo neškodljive. Kdor pepela noče spravljati do jeseni, ga lahko devlje na kompost. Z največjo štedljivostjo pa je treba hraniti pepel od drv, ki vsebuje mnogo ogljenčevo kislega kalija, kateri je redilna snov velike važnosti. Posebno sadno drevje, krompir, repa in paradižnice rabijo te snovi. Kali povišuje množino, ne kakovost sadja, drevje po njem dobiva močne korenine in krepko deblo. Pepel potresamo tudi kot sredstvo proti polžem in zemeljskim bolham. Pepel, z ilovico pomešan, dá mazilo za drevesne rane.

Kako ohraniti citrone in pomaranče dalje časa pred gnilobo? To se zgodi, ako jih namažemo s šelakom, kateri se je v špiritu razpustil. Skorja od tega se pred rabo lahko odpravi, ker ni treba družega nego sad z rokami nekoliko mečkati, nakar skorja odpade. Na ta način ohranijo se citrone in pomaranče dolgo časa čvrste. — Ponekod polagajo citrone tudi v kuhinjsko sol, kjer se obdrže tudi dalje časa.

Kaj se je pridelalo leta 1907. in 1906.

Poljedelski trgovski list je sestavil seznam pridelkov leta 1907 in pristavil v oklepajih pridelke od leta 1906. Podatki v milijonih meterskih stotov.

Pšenica: a) v izvoznih državah: Rusija 128·5 (137·32), Ogrska 32·44 (56·53), Rumunska 11·3 (30·5), Bolgarija 9 (14), Srbija 2·6 (3·6), Turčija 12 (13), Vzhodna Indija 81 (31·5), Zedinjene države 170 (199·99), Kanada 24 (31), Argentinijska 48 (42·45), Urugvaj 2·5 (2·25), Čile 4 (3·8), Avstralija 14·5 (19·5), Severna Afrika 12 (9·6); b) v državah, v katere se dovažajo: Nemčija 36 (43·98), Velika Britanija 15·35 (16·40), Francija 101·7 (89·46), Avstrija 14 (15·85), Italija 49 (47·9), Nizozemska 1·2 (1·34), Švica 1·14 (1·2), Belgija 3 (3·35), Dansko 1 (1·15), Švedska 1·6 (1·5), Norveška 0·1 (0·1), Španska 28 (38), Portugalska 2·6 (3), Grška 2·2 (2·5), Egipt in Kaplandija 4·5 (5·5). Skupaj pšenice 813·38 (921·87).

Rž: a) Države, ki izvažajo: Rusija 207·5 (170·07), Ogrska 10·53 (15·05), Rumunska 0·76 (2·25), Bolgarija 1·4 (2·5), Srbija 0·3 (0·4), Turčija 3·5 (5), Zedinjene države 8·02 (8·48), Kanada 0·7 (0·8); b) države, ki dovažajo: Nemčija 92 (96·26), Velika Britanija 0·5 (0·5), Francija 15·07 (12·93), Avstrija 23 (25·2), Italija 0·85 (0·85), Nizozemsko 3·3 (3·5), Švica 0·45 (0·5), Belgija 5 (5·45), Dansko 4·2 (4·5), Švedsko 6·5 (7), Norveška 0·22 (0·25), Špansko 6·5 (7·6), Portugalska 0·9 (0·9). Skupaj rži 391·2 (369·99).

Ječmen: a) države, ki izvažajo: Rusija 66 (68·06), Ogrska 13·99 (15·3), Rumunska 4·35 (7·45), Bolgarija 2·7 (3·7), Srbija 0·9 (1·05), Turčija 8 (1), Vzhodna Indija 30 (30), Zedinjene države 31·94 (38·82), Kanada 10 (9·5), Argentinijska 0·6 (0·6), Severna Afrika 12·5 (12); b) države, ki dovažajo: Nemčija 31 (31·11), Velika Britanija 15·2 (15·3), Francija 10·16 (8·25), Avstrija 15·5 (16·55), Italija 2 (2), Nizozemsko 0·7 (0·7), Švica 0·11 (0·12), Belgija 0·95 (0·98), Dansko 5 (5), Švedija 3·5 (3·2), Norveška 0·7 (0·8), Španija 9 (10·5), Portugal 1·7 (1·9), Grško 0·75 (0·8), Egipt in Kapland 2·5 (3). Skupaj ječmena 279·45 (302·69).

Oves: V izvoznih državah: Rusija 128 (103·69), Ogrska 12 (13·54), Rumunska 2·9 (4·15), Bolgarija in Rumelija 1·5 (2·4), Srbija 0·6 (0·65), Turčija 3·5 (7), Zedinjene države 107·52 (139·91), Kanada 28 (30·5), Argentinijska 4·5 (4), Avstralija 3·5 (5), Severna Afrika 1·4 (1·1). Vvozne države: Nemčija 81 (84·31), Velika Britanija 31 (29), Francija 52·81 (42·84), Avstrija 21 (22·4), Italija 3·5 (3·5), Nizozemsko 3 (3·1), Švica 0·73 (0·75), Belgija 4·5 (4·9), Danska 5·5 (5·75), Švedska 11 (10·5), Norveška 1·3 (1·5), Španija 1·5 (1·8), Portugal 1·5 (1·8), Egipt in Kapland 2·3 (2·5). Skupaj ovsa 514·06 (525·39).

Koruz: Izvozne države: Rusija 13 (18·4), Ogrska 45 (47·88), Rumunska 19 (32·5), Bolgarska in Rumelija 4 (8·5), Srbija 5·5 (7·05), Turška 1 (1·5), Vshodna Indija 26 (30), Zedinjene države 648 (743·56), Kanada

13 (15.5), Argentiniya 35 (45), Urugvaj 2 (1.8), Chile 3.5 (3.9), Avstralija 2.6 (2.5), Severna Afrika 0.2 (0.2). Vvozne države: Francija 6 (5.4), Avstrija 4 (4.6), Italija 20 (24.25), Španija 4 (4.5), Portugal 3 (3), Grško 1.3 (1.3), Egipet in Kapland 10 (11). Skupaj koruze 866.1 (1011.98).

Razen rži se je pridelalo sorazmerno manj žita kot pri prejšnjih navadnih letinah. Prav velika je razlika pri pšenici, še večja je pri koruzi. Ječmena in ovsa pa ni le manj kot leta 1906, ampak tudi manj kot povprečno v treh zadnjih letih. Pšenica in rž, to je žito za kruh, je zaostalo za povprečnim pridelkom zadnjih 5 let, dobro je, da je v Severni Ameriki ostalo precej pšenice lanske letine. Žita za krmo je letos za malenkost več kot povprečno v zadnjih petih letih. Vendar moramo pomisliti, da je zdaj tudi mnogo več živine kot prej. Cene žita so torej posledice slabe letine.

Po svetu.

Boj proti alkoholu. Na Francoskem so v šolah razobesili podobe, ki živo predočujejo škodljivost alkohola. Predstavljajo življenje moža, ki se vdaja pijančevanju, kako postopa po gostilnah, kako trpe žena in otroci, kako ga policija zasleduje, kako pada vedno bolj in slednjič zabode svojega tovariša.

Denarnica v volovskem želodcu. V Tirksu na Bavarskem je izgubil neki kmet 65 mark. Pred nekaj dnevi je ubil vola, ki je bolehal, ter našel v njegovem želodcu denarnico in denar.

Od smrti vstala. V Lile na Francoskem so se pripravljali k pogrebu majhne deklice, za katero so mislili, da je umrla od strahu. Kar zapazijo stariši, da se otrok premika. Bil je samo v nezavesti in je kmalu odprl oči.

Tihotapci na srbski meji. Akoravno so pomnožili finančno stražo na meji proti Srbiji, prihaja živina čez mejo. Tihotapci v temnih nočeh prevažajo živino čez Savo. Pri tem se straža in tihotapci večkrat spoprimejo. V bližini Bozuta na Hrvaškem je nastal ljut boj med njimi. Proti polnoči so izstopili na suho tihotapci, prepeljali so 180 prašičev in mnogo govede na hrvaška tla, a straža jih je zasledila. Ko je zaklicala straža: „stoj!“, počile so puške tihotapcev. Stražniki so tudi streljali, a bilo jih je premalo, šli so iskat pomoči. V tem času so tihotapci skušali spraviti živino naprej, a stražniki so se kmalu vrnili, pomnoženi za mnogo mož. Vnela se je bitka, ki je trajala tri ure, slednjič so se Srbi udali, eden je mrtev, mnogo je ranjenih.

Od konja nalezl bolezen. Na Dunaju je umrl hlapec Vit na konjski smrkavosti. Trpel je hude bolečine celih dvanajst dni. Nalezl je bolezen v hlevu, kjer je poginil smrkav konj.

Slučaji usode. Posestniku Oto v Klostervaldu je odtrgal pred leti mlatilni stroj levico. Pred nekoliko dnevi so se splašili konji, padel je z voza, ki mu je zmečkal desnico, da so mu jo morali odrezati.

Rodbinska žaloigra. V Nemškem Brodu se je obesil tkalec Koten, ker s tedenskim zaslužkom 10 K ni mogel rediti svoje družine. Ko je njegova žena izvedela o samomoru, sklenila je, usmrtiti sebe in otroke. Zakurila je v peči in zaprla zapah. Drugo jutro so našli mater in otroke v nezavesti, dva dečka sta bila že mrtva, tudi matere menda ne bo mogoče rešiti.

Častnik - jezuit. Nadporočnik 13. huzarskega polka Fran Kajdi je zapustil svojo službo in vstopil v red jezuitov.

Število židov, ki sedaj žive po svetu. Po statistiki znaša število vseh židov okoli 11,081.000. Na Evropo jih pride 8,748.000, na Ameriko 1,556.000, na Afriko 354.000, na Azijo 342.000 in na Avstralijo 17.000. V Evropi so razdeljeni tako: V Rusiji jih je 5,100.000, v Avstriji 2,100.000, v Nemčiji 600.000, na Balkanu 400.000, v Belgiji in Holandiji 108.000, na Francoskem 80.000 in v Italiji 40.000. Največ Židov imajo sledeča mesta, in sicer: Nevjork 700.000, Dunaj 130.000, Berlin 95.000, London 80.000 in Jeruzalem 30.000.

Koliko prostora ima velika ladija. Parnik „Prezident Grant“ Hamburško-Ameriške proge je pri svojem prihodu v Plimouth pripeljal 3537 oseb. To je največje število potnikov, kar jih je kedaj bilo na kakem parniku, ki je prevozil Atlantski ocean.

Ruski car Nikolaj je daroval menažeriji v Schönbrunn krasnega bika. Ta bik je posebno dragocen, ker je te vrste živali izumrla skoro po celi Evropi.

Obravnava proti generalu Steslju, kateri je predal trdnjavo Port-Artur Japoncem, se je začela 10. t. m. v Petrogradu. Steselj ima malo upanja, da bi bil oproščen, ker priča zoper njega več generalov in višjih vojaških dostojanstvenikov. Zlasti car je ogorčen na Steslja, češ da ga je osleparil. — Steselj bržkone ni popolnoma nedolžen, ampak sleparili so takrat skoro vsi, kateri so imeli v rokah usodo ruske armade.

Roparski umor na beraču. V Kraljevem Gradcu sta krojač Brdicka in njegova žena umorila pri njima stanujočega berača Prahatica ter ga oropala par prihranjenih stotakov.

Grozovit vihar je opustošil Bismarckove otoke. Samo na otoku Tha je bilo ubitih 170 oseb. Nastala je strašna lakota.

Visoka starost. V Loznici pri šibenski Rogoznici je umrla Beža vdova Ercegović-Gakk. Stara je bila 102 leti in 7 mesecev. Do svoje smrti je bila popolnoma zdrava. Šivala je in tkala. Osem dni pred svojo smrtjo je prosila, da jo oblečejo v nevestino obleko. Pred smrtjo je še pila in jedla. Čudna smrt!

Slepe deklice uslužbenke pri telefonu. Newjorška telefonska družba je za poskušnjo nastavila za telefonistke pet popolnoma slepih deklic.

Junakinja. V Indianopolisu v Ameriki je umrla 95 let stara samica, ki ni 75 let z nobenim moškim izpregovorila besedice. Ko jo je 20 let staro zapustil ženin, se je zarotila, da z nobenim moškim ne govori niti besedice in temu svojemu sklepu je ostala zvesta.

Ameriški milijarder Henrik Havemayer, ki je nedavno umrl, je v oporoki od svojega ogromnega premoženja 350 milijonov kron zapustil 18 milijonov kron v razne dobrodelne namene.

V draždansko mrtvašnico so prinesli te dni nekega mesarskega pomočnika, ker so mislili, da je umrl. Ponoči se je pa mož prebudil iz krča in se stegnil, ker je mislil, da leži v svoji postelji. Zadel je pa na lice nekega mrliča in se nato popolnoma zavedel. Pričel je razgrajati in je priklical nadzornika mrtvašnice, ki ga je odpeljal v bolnišnico, kjer je umrl vsled strahu.

Podraženje mleka v Solnogradu. V Solnogradu so povišali ceno mleka na 24 vin. liter. To se je zgodilo vsled visokih cen krme.

Cuden štrajk. V bolnici v Orlavu na Moravskem so bolniki sklenili, da ne bodo več užili nikakoršne hrane, dokler je ne izboljšajo. Štrajk je imel uspeh, preiskava je dognala nepravilnosti in hrana se je takoj izboljšala.

Za kratek čas.

Nespodobno. Policaj (zakonskima, ki se na cesti tepeta): „Kaj, ali vaju ni sram, take reči spodobni ljudje doma opravijo.“

Zasluzek je izgubil. Sodnik: „Kaj toliko odškodnine zahtevate, ker ste prišli za pričo?“ Priča: „Seveda, zamudil sem radi tega keglanje za dobitke.“

Listnica uredništva.

P. t. narodnjaki. Anonimno, dasi bi radi priobčili; načelno v koš.

Loterijske številke.

Trst, 7. decembra		61	43	76	79	51
Praga, 12. decembra		11	64	48	21	4

Tržne cene v Ljubljani.

Semena :				
Domača detelja	od K	120.—	do K	130 —
Lucerna	» »	—.—	» »	—.—
Laneno seme	» »	27.—	» »	28.—
Fižol :				
Rudeči ribniški	» »	20.—	» »	—.—
Prepeličar	» »	18.—	» »	20.—
Žito :				
Pšenica	» »	24.—	» »	24.50
Rž	» »	18.—	» »	20.—
Ječmen	» »	15.—	» »	16.—
Oves	» »	18.—	» »	19.—
Ajda	» »	16.—	» »	17.—
Kože :				
Goveje z rogmi vred	» »	92.—	» »	—.—
Telečje	» »	170.—	» »	—.—
Svinjske	» »	114.—	» »	—.—
Lisičje	» »	—.—	» »	—.—
Kunine (belice)	» »	—.—	» »	—.—
» (rumenice)	» »	—.—	» »	—.—
Dihurjeve	» »	—.—	» »	—50
Vidrne	» »	—.—	» »	—.—

Za 100 kilogramov.

Za par.

Prvo notranjsko podjetje za pokopavanje mrličev in napravo mrtvaških odrov

Lastnik: v Postojni Lastnik:

Josip Inocente.

Velika zaloga **krasnih kovinastih in lesenih rakev (trug)** po nizkih cenah, kakor tudi **voščenih sveč** in drugih pogrebnihi potrebščin.

Opeka - zidaki

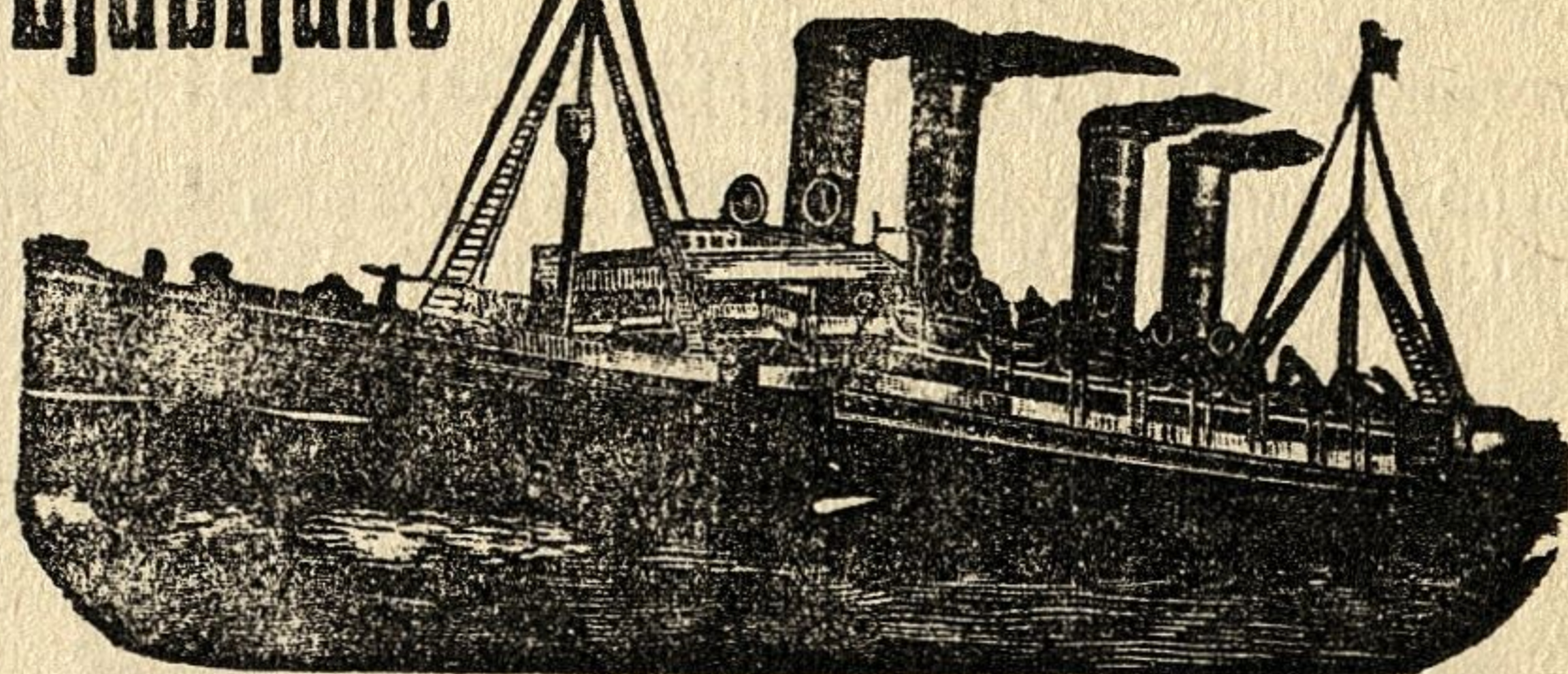
so naprodaj

v poljubnih množinah

== v parni opekarni ==

Jos. Lavrenčič-a v Hrašah pri Postojni.

in v New-York Ljubljane

so se najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnimi parobrodi, takozvanimi

== cesarskimi brzoparniki ==

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhelm der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani

št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,

nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

MAKS ŠEBER

== v Postojni. ==

Akcidenčna tiskarna.

== Knjigoveznica. ==

Fotografični atelije.

~ ~ ~

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseljem in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Notranjci, rabite narodni kolek v korist družbe sv. Cirila in Metoda!

• • **Dober tek** • •

dobite, če uživате

KAISER-jeve mefine karamele.

Zdravniško priporočene!

Neobhodno so potrebne, če Vas **boli želodec, če manjka teka in je prebava slaba.** Karamele Vas takoj poživijo

Paket 20 in 40 vin. pri

J. Hus-u, lekarnarju v Vipavi.

Zahtevajte cenike zastoj in poštne prosto.

Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka
na debelo in drobno.

== **Upar** ==

in trgovec zlatnine in srebrnine
v LJUBLJANI.

Delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v
Bielu, Genovi in Glashütte.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne
in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Kašelj!

5245

notarsko poverjenih spri-
čeval dokazuje, kako zdra-
vilne so

Kaiser-jeve

Kdor

ljubi svoje zdravje, ga
odpravi.

prsne karamele s 3
smrekami

Zdravniško preizkušeno in priporočeno zoper **kašelj, hripa-
vost, katar, zaslišenje, krčeviti in oslovski kašelj.**
Zavoj 20 in 40 vin. Škatljica 80 vin.

Zalogo ima **I. Hus, lekarnar v Vipavi.**

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
== dopoludne. ==

~ ~ ~

Obreštuje hranilne vloge po 4½%, brez odbitka rent-
nega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5%, in amortizaciji
najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

~ ~ ~

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih,**
posojila se izplačujejo le ob **petkih.**